

Leena Taka-Eilola

HILJAISUUDESTA PÄÄSIÄISEN ILOON

Kirkkovaellus koululaisille Alavieskan seurakunnassa

Opinnäytetyö

CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö

Lokakuu 2021

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Lokakuu 2021	Tekijä/tekijät Leena Taka-Eilola
Koulutusohjelma Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		
Työn nimi HILJAISUUDESTA PÄÄSIÄISEN ILOON. Kirkkovaellus koululaisille Alavieskan seurakunnassa		
Työn ohjaaja KM Sari Virkkala	Sivumäärä 25 + 7	
Työelämäohjaaja -		
<p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä kirkkovaellus koululaisille, jonka nimeksi tuli "Hiljaisuudesta pääsiäisen iloon". Vaelluksella kerrottiin Jeesuksen viimeisistä päivistä. Kirkkovaellus alkoi palmusunnuntaista jatkuen kärsimykseen ristillä kohti pääsiäisen ylösnousemukseen sekä kristillisen kirkon laajenemiseen koko maailmaan.</p> <p>Tavoitteena oli tarjota kouluikäisille elämyksellinen, toiminnallinen ja osallistava hetki pääsiäisen ajan tapahtumista.</p> <p>Opinnäytetyössä teoria osuudessa käsiteltiin kouluikäisen psyykkistä ja hengellistä kasvua ja seurakunnan ja koulun yhteistyötä sekä sivuttiin toiminnallisuuden merkitystä mielenkiinnon ylläpitämiseen.</p> <p>Lopussa kerrotaan idean toteuttamisesta, palautteesta sekä pohdittiin kirkkovaelluksen järjestämistä muissa seurakunnissa.</p>		

Asiasanat Hiljainen viikko, kouluikäiset, psyykkinen ja hengellinen kehitys, osallistaminen, pääsiäinen, seurakunnan ja koulun yhteistyö, toiminnallisuus.
--

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date October 2021	Author Leena Taka-Eilola
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis FROM SILENCE TO THE JOY OF EASTER An activity path in the Church for school-aged children in Alavieska Parish		
Instructor M.Ed Sari Virkkala		Pages 25 + 7
Supervisor -		
<p>This activity thesis purpose was to organize an activity path in the Church for school-aged children, which was named " From Silence to the joy of Easter Joy" The Church round was telling the lasts days of Jesus. The activity path in the Church began with Palm Sunday, and continued to crucifixion, salvation and Christian faith, that has spread all over the world.</p> <p>The purpose of the thesis was provide an experimental, functional and participatory activity path for children focusing on easter and the passion.</p> <p>The theory part presents the physical and spiritual development of school-aged children, co-operation of parishes and schools and a little about the role of functionality in attracting children's interest.</p> <p>The end part of thesis describes arranging that kind of an event and discusses the received feedback and arranging an activity path in the Church in other Parishes.</p>		

<p>Key words Co-operation with school and Parish, Easter, functionality, Holy week, participation, physical and spiritual development, school age</p>
--

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	4
3 SEURAKUNNAN KOULUYHTEISTYÖ.....	5
3.1 Kouluyhteistyö	5
3.2 Uskonto opetussuunnitelmassa	7
4 KOULUIKÄISEN KASVU JA HENGELLISYYS	10
4.1 Kouluikäisen psyykinen kehitys.....	10
4.2 Kouluikäisen hengellisyys	12
5 TOIMINNALLISUUS JA ELÄMYPEDAGOGIIKKA	14
6 SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	17
6.1 Idean toteutus.....	17
6.2 Toimintarastit.....	19
6.3 Palaute opettajilta.....	21
7 POHDINTA.....	22
LÄHTEET.....	25
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Valitsin opinnäytetyökseni pääsiäisvaelluksen kouluikäisille. Seurakunta on tarjonnut lähes joka vuosi pääsiäisvaelluksen koululuokille. Sen toteuttaminen on vaihdellut työtilanteen ja resurssien mukaan. Tämän opinnäytetyöni tarkoitus oli avata kouluikäisille pääsiäisen sanoma toiminnallisesti. Toiminnallisuus on kouluikäisille ominaisinta oppimista ja omaksu- mista, joten valitsin toteutukseen sellaisia tapoja, jotka onnistuvat isonkin joukon kanssa.

Pyrin lisäämään toiminnallisuutta ja osallisuutta vaelluksen toteutukseen niin, ettei se häiritse pääsiäissanoman ymmärtämistä. Käytännön apua sain työkavereilta, jotka olivat rakentamassa vaelluksen eri pisteitä sekä kanttorilta musiikin valinnassa.

Hiljainen viikko on kirkossa käytetty nimike pääsiäistä edeltävästä viikosta, jolloin seurataan Jeesuksen viimeisiä päiviä. Vaellus alkaa palmusunnuntaista ja jatkuu kiirastorstain kautta pitkäperjantaihin ja pääsiäisen iloon. Usein pääsiäisvaellus loppuu pääsiäiseen, mutta otin mukaan myös Jeesuksen antaman lähetyskäskyn ja kristillisen kirkon laajenemisen. Ajatuksena oli, että kaikki ei päättynytkään pääsiäiseen, vaan Jeesus on antanut tehtävän, joka jatkuu edelleen.

Vuonna 2020 koronan vuoksi pääsiäisvaellus jäi pitämättä ja nytkin huomioin koronatilanteen vaelluksessa niin, että luokat kävivät omina ryhminään ja käytimme visiiriä ja huolehdimme käsihygieniasta.

Suunnitelmani oli, että luokat voisivat halutessaan käydä vaelluksen myös itsenäisesti, mutta opettajat halusivat opastuksen, joten luovuin tästä ajatuksesta. Vuoden 2021 pääsiäisvaellus toteutettiin Alavieskan seurakunnassa hiljaisella viikolla, joka oli viikko 13.

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa keskityin kouluikäisen psyykkiseen kehitykseen ja hengellisyteen sekä koulun ja seurakunnan yhteistyöhön. Käsittelin myös toiminnallisuuden ja osallisuuden merkitystä lapsen mielenkiinnon ylläpitäjänä.

Seurakunnan työntekijä ei voi enää toteuttaa kristillisiä hetkiä koulussa niin vapaasti kuin esimerkiksi minun valmistumiseni aikaan, josta on vierähtänyt jo kolmisenkymmentä vuotta. Seurakunnan työntekijän on otettava huomioon uskonnonvapaus, joka on kirjattu koulujen opetussuunnitelmaan. Seurakuntien hartaudelliset tilaisuudet järjestetään lähinnä seurakunnan tiloissa ja niistäkin täytyy tiedottaa etukäteen koulua, jotta he voivat kysyä luvan oppilaiden vanhemmilta voivatko, heidän lapsensa osallistua. Muutoin seurakunnan hetket koulussa ovat lähinnä yleissivistäviä.

Tässä vaelluksessa halusin huomioida koulujen opetussuunnitelmaa niin, että opettajat pystyvät tuomaan oman luokkansa vaellukseen, ilman pelkoa jälkihuomautuksista esimerkiksi vanhemmilta. Eräs opettaja varmisti ja soitti minulle ennen vaellukselle tuloa, millainen vaellus on. Kerroin, että vaelluksella tehtävät ovat vapaaehtoisia. Tämä tieto riitti opettajalle ja hän toi oppilaat vaellukselle.

Opinnäytetyössäni käytin lähteinä Eero Jokelan ja Heli Pruukin toimittamaa kirjaa *Jo iso, vielä pieni*, kirkkohallituksen julkaisua; *Tytöt ja pojat seurakuntalaisina* sekä Kaarina Hakkaraisen ja Katri Vappulan; *Mikä ikä 10–14-vuotiaat seurakuntalaisina*.

Kirjastosta löysin mielenkiintoisen kirjan kokemuksellisesta oppimisesta, jonka oli kirjoittanut Kimmo Rätty. Hän käsitteli elämyspedagogista ohjaamista ihmisen kehittymisen ja kasvamisen kannalta periaatteena se, että kaikissa ihmisissä on jotakin hyvää. Sinänsä se on minun ajatusmaailmaani sopiva näkökulma, vaikka toisaalta kristillisyydessä puhutaan perisynnin alla olevasta ihmisestä. Tämä ei mielestäni kuitenkaan sulje pois hyvyyden läsnäoloa ihmisessä. Internetin sivustoilta löysin hyviä vinkkejä toiminnallisuuteen ja muuhun teoriaosuuteen.

Opinnäytetyössäni keskityin kuvaamaan kouluikäisen psyykkistä ja hengellistä kasvua. Tästä aiheesta löysin materiaalia kirjastosta, lähinnä Saara Kinnusen ja Jari Sinkkosen kirjoista. Heidän kirjoistaan löysin mielestäni kattavasti tietoa näihin aiheisiin. Internetin sivustoilta ei löytynyt luotettavia lähteitä, joten keskityin näiden kirjojen sisältöihin.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Kehittämistehtävikseni ajattelin aluksi vain kouluyhteistyötä ja toiminnallisuutta, mutta teoriaosuudessa keskityin paljolti kouluikäisen psyykkiseen ja hengelliseen elämään. Tuntui tarpeellista kerrata lasten kehityksen kulkua ja ajatusmaailmaa, vaikka työssäni kohtaan juuri tämän ikäisiä. Teoria tukee suunnittelussa ja muistuttaa, että vaelluksen kohteena ovat lapset, jotka elävät vielä konkreettista aikaa ja omaksuvat helpoimmin itselle tuttuja elementtejä.

Kirkon kieli on outoa tämän päivän lapsille ja silti vaelluksella selvensin vaikeita sanoja. On tärkeää, ettei lapsille jää väärää käsitystä asioista, vaan kysymyksiin vastataan totuudenmukaisesti. Raamatun kertomukset ja hengellisyys eivät ole tämän päivän koululaiselle niin tuttuja kuin omassa lapsuudessani, joten keskityin alkuperäistä suunnitelmaani enemmän tarkastelemaan koululaisen hengellisyyttä teoriaosuudessa.

Koulussa käytetään nykyisin toiminnallisia menetelmiä opetuksessa. Toiminnallisuus on seurakunnissa käytössä erityisesti nuorisotyössä. Lapsi otetaan mukaan toimintaan ja hänelle annetaan vastuuta ikäkauden kehityksen mukaan. Myös havainnollistaminen, kuvien ja muun rekvisiitan käyttö auttaa lasta ymmärtämään asioita paremmin. Nämä antavat myös virikettä kysymyksiin ja ihmettelyyn.

3 SEURAKUNNAN KOULUYHTEISTYÖ

3.1 Kouluyhteistyö

Kouluyhteistyö on seurakunnalle erittäin tärkeää. Kerhot ja leirit sekä muu kokoava toiminta eivät tavoita kaikkia ikäluokkia, joten kouluilla vieraillessa tavataan myös sellaisia, jotka eivät käy seurakunnan tilaisuuksissa. Seurakunnan työntekijä tulee tutuksi, ja pohja luottamukselliselle suhteelle syntyy, kun työntekijä käy pitämässä aamunavauksia ja vierailemassa tunneilla. (Hakkarainen & Pihkala 2012, 12.)

Kirkko on aloittanut opettamisen, ja koulut ovat olleet kirkon ylläpitämiä. Kirkon rooli on ajan kuluessa muuttunut ylläpitäjästä yhteistyökumppaniksi. Kirkon tehtävä perustuu kaste- ja lähetyksäskäskyyn, kun taas koulu keskittyy yleissivistävään opetukseen. Kirkon asema on horjunut viimeisten aikojen kuluessa, mutta uskonnollisuus ei ole katoamassa. Koululaitos pyrkii neutraaliin suhtautumiseen uskonnoista, mikä tarkoittaa, ettei evankelisluterilainen usko ole ainoa uskonto, joka vaikuttaa kouluissa. (Jokela ym. 2010, 93–94.)

Seurakunnat ovat tärkeitä yhteistyönkumppaneita kouluille. Ne ovat yhteyden luoja päivänavausten ja jumalanpalvelusten kautta (Jokela ym. 2010, 94). Usein koulussa ajatellaan, kun seurakunnan työntekijä tulee, seurakunta on tullut kouluun. Toisaalta suurin osa koulujen oppilaista ja opettajista kuuluvat luterilaiseen kirkkoon eli seurakunta on jo koolla koulussa ilman työntekijääkin (Jokela ym. 2010, 95).

Olen toiminut seurakunnan nuorisotyössä jo vuosikymmeniä ja oma roolini on muuttunut kouluympäristössä hyvinkin paljon. Jos aiemmin olen toiminut oppilashuoltoryhmissä, niin nykyisin rooli on päivystysluontoisessa työssä, päivänavausten ja koulukirkkojen koordinoi-

nissa. Seurakunnan työntekijän on ymmärrettävä oma roolinsa kouluympäristössä ja kunnioitettava koulujen opetussuunnitelmaa ja koulun tehtävää. Seurakunnan on mukauduttava muutoksiin ja pyrittävä vastaamaan koulujen toiveisiin (Jokela ym. 2010, 96).

Kouluilla on opetusvastuu ja oppilaat ovat koulun vastuulla. Jos seurakunta järjestää tilaisuuden koulussa, koulun on pyydetävä suostumus lasten osallistumisesta heidän huoltajiltaan. Koululla on vastuu uskontokasvatuksesta, jossa toteutuu uskonnonvapaus eli kaikkia uskontoja pitää opettaa tasavertaisesti. Kirkolla on vastuu kristillisestä kasvatuksesta, joka perustuu kaste- ja lähetyskäskyyn. Koulun ja seurakunnan yhteistyössä vaaditaan molemminpuolista kunnioitusta ja luottamusta. On myös tärkeää huomioida koulujen opetussuunnitelmat, kun suunnitellaan yhteistyön muotoja, sisältöä tai aikatauluja. (Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisu 2012:5, 30.)

Koulujen päivänavauksissa kohdataan suuri joukko eri-ikäisiä ja eri kehitysvaiheessa olevia lapsia ja nuoria. Tämä haastaa seurakunnan työntekijää miettimään keinoja, joiden avulla sanoma saataisiin ymmärrettäväksi kaikenikäisille. Havainnollistaminen on hyvä keino herättää koululaisten huomio. Opinnäytetyössäni pyrin huomioimaan erityisesti toiminnallisuutta, koska yhdessä tekeminen antaa paljon enemmän lapsille kuin pelkkä kuunteleminen. Kuvat ja kankaat ja visuaalinen kokemus voivat lapselle kertoa enemmän kuin puhe. (Jokela ym. 2010, 98.)

Kaikille kouluikäisille Raamattu ei ole tuttu kirja. Toiset tuntevat hyvinkin Raamatun kertomuksia, mutta on paljon lapsia, jotka kuulevat Raamatun kertomuksen ensimmäistä kertaa. Tämä on haaste kerronnalle, ja se on huomioitava kouluvierailuissa ja myös hiljaisen viikon tilaisuuksissa. Kertojan täytyy yhdistää kertomus johonkin tuttuun ajankohtaan tai tilanteeseen Raamatun kertomuksessa, jotta lapset ymmärtävät, mistä kertomuksessa on kyse. (Jokela ym. 2010, 99.)

Olen ollut työssäni jo yli kolmekymmentä vuotta ja lasten maailma on muuttunut omien lasten jälkeen paljonkin. Koulutyö on mahdollistanut ajan hermolla pysymisen. Koulussa huomaa, mitä kouluikäiset tekevät. Puhelin on erityisen koukuttava laite tuossa iässä. Koululla kulkiesani kuulen usein poikien puhuvan peleistä ja tytöt tanssivat TikTok-tansseja. On haastavaa kilpailla tuollaisen taidokkaan tekniikan kanssa. Jo iso, vielä pieni -kirjassa kiteytettiin tämä ajatus seuraavalla tavalla:

Mitä vanhemmaksi ihminen tulee, sitä hankalammaksi hänelle yleensä muodostuu lapsen ajatusmaailman tavoittaminen. (Jokela ym. 2010, 100)

Koulu on monen aikuisen työpaikka ja henkilökunnan suhtautuminen seurakuntaan voi olla hyvinkin torjuvaa. Henkilökunnan suhtautumisen seurakuntaa kohtaan huomaa hyvinkin nopeasti. Pitkä työura on siinä mielessä hyvä asia, koska opettajat ja muu henkilökunta oppivat tuntemaan työntekijän. Toisaalta uudelle työntekijälle koulutyö saattaa olla raskastakin työtä, jos oma identiteetti ei ole vielä löytynyt. (Jokela ym. 2010, 102.)

Seurakunnat tekevät paljon yhteistyötä koulujen kanssa. Yhteistyömuodot vaihtelevat paljon niin resurssien kuin koulujen rehtoreiden mielenkiinnosta kirkkoa kohtaan. Kouluilla on seurakunnassa yhteyshenkilö, joka on yleensä opettaja tai rehtori (Jokela ym. 2010, 105).

Kirjalliset sopimukset koulun ja seurakunnan yhteistyöstä ovat viime vuosina yleistyneet, ja niiden tarkoituksena on selventää kirkon roolia koulussa. Sopimukseen kirjataan yhteiset tavoitteet ja vakiintuneet toimintamallit. (Suomen ev.lut. kirkko Kirkkohallituksen julkaisu 2012:5, 30.)

3.2 Uskonto opetussuunnitelmassa

Suurin osa maamme peruskoulusta nimesi seurakunnan tärkeimmäksi yhteistyökumppanikseen. Yhteistyötä motivoi yhteinen työ lasten kokonaisvaltaisen kasvuun ja hyvinvointiin. Seurakunnalla ja koululla on pitkä historia yhteistyössä. (Kirkkohallitus 2012, 30.)

Kirkon suhde koulujen opetussuunnitelmaan on muuttunut radikaalisti viime vuosina. Maailman pienentyminen ja maahanmuutto, YK:n ihmisoikeudet uskonnonvapauteen ovat haastaneet kouluja tarkastelemaan kristillistä uskoa laajemmin. Enää ei voida keskittyä vain kristinuskoon, vaan kaikkiin uskontoihin pitää suhtautua tasa-arvoisesti. Perustuslaissa tämä on kiteytetty pykälässä 11 § Uskonnon ja omantunnon vapaus:

”Jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus. Uskonnon ja omantunnon vapauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen.”
(Perustuslaki.)

Opetushallituksen sivulla on kerrottu koulun roolista uskonnonvapauden toteuttajana. Koulujen täytyy selvittää oppilaiden osallistuminen päiväavauksiin, kirkkokäynteihin ym. uskonnollisiin tilaisuuksiin, joita koulussa järjestetään. Tilaisuuksien mahdollinen uskonnollisuus on oltava tiedossa etukäteen ja siitä on tiedotettava oppilaille ja vanhemmille. Tilaisuudesta voi tässä tapauksessa pyytää vapautusta. (Opetushallitus.)

Kirkkohallitus on koonnut neljän korin mallin, jolla pyritään takaamaan uskonnonvapauden toteutuminen varhaiskasvatuksessa, koulussa ja muissa oppilaitoksissa. Korien avulla on helppompaa selvittää kouluissa seurakunnan roolia. Korien periaatteet perustuvat opetushallituksen ohjeisiin. Malli painottaa eri asioita ja perinteitä uskostamme ja kulttuuristamme. (Kumppanuuden korit.)

Ensimmäinen kori on *Yleissivistävä kori*, johon kuuluvat tutustuminen seurakunnan toimintaan, esimerkkinä tutustuminen kirkkorakennuksiin, hautausmaihin sekä virsiin ja rukouksiin. Toinen kori on *Perinteiset juhlat*, jotka liittyvät suomalaiseen kulttuuriperintöön esimerkkinä jouluevankeliumin ja suvivirren esillä oleminen ei tee tilaisuutta uskonnon harjoittamiseksi vaan se on kulttuuriperintöämme. Kolmas kori on *Uskonnolliset tilaisuudet*, johon kuu-

luu hartauden harjoitus. Näihin tilaisuuksiin huoltajat antavat suostumuksen. Tähän esimerkkinä ovat koulukirkot, pääsiäisvaellukset sekä joulukirkot. Neljäs kori on *Kasvun ja hyvinvoinnin tuki*, johon kuuluu mm. välituntitoiminta, ryhmäyttämiset, kouluyhteistyön tukeminen ja kriisiapu. (Kumppanuuden korit.)

4 KOULUIKÄISEN KASVU JA HENGELLISYYS

Tässä luvussa tarkastellaan kouluikäisen kasvua, ei niinkään fyysistä kasvua vaan psyykkistä kasvua. Kouluikäinen kasvaa kouluaikana niin fyysisesti kuin psyykkisesti, mutta usein fyysinen kasvu ei kerro lapsen psyykkisestä kehityksestä.

Tässä luvussa tarkastellaan myös lapsen hengellisyyttä. Lapsi on hengellinen, olipa hän saanut siihen opetusta tai ei. Lapsen kehitykseen kuuluu mm. elämän ja kuoleman pohdinta ja muut hengelliset asiat.

4.1 Kouluikäisen psyykinen kehitys

Kouluikäisen lapsen kehittyminen tasapainoiseksi koululaiseksi tarvitsee varhaislapsuuden pysyviä hoitosuhteita ja vuorovaikutusta, jossa hän saa tarpeisiinsa vastakaikua. Näin lapsessa kehittyä perusturvallisuus sekä toivo ja usko itseensä (Nurmi, P. 2013, 48).

Kouluikäisenä lapsi oppii erottamaan, mikä on oikein ja mikä väärin. Maailman vääritys ja epäoikeudenmukaisuus, jotka nähdään ja koetaan uutisista ja muista tietolähteistä, voivat järkyttää pienen kouluikäisen maailmaa. Heidän kehityksensä tarvitsee, että aikuiset edustavat oikeanlaista moraalista ja oikeudenmukaisuutta. Lapsi voi luottaa, että paha saa palkkansa ja sitä kautta hän ymmärtää oman vastuunsa säännöistä. (Jokela ym. 2010, 192–193.)

Heikot tunnesiteet vanhempiin lapsen ensimmäisinä elinvuosina vaikuttavat lapsen sosiaaliseen kehitykseen, moraalin kehittymiseen ja sopimusten pitämiseen. Kuitenkin mm. Luther on maininnut luonnollisen moraalitajun, eli ihmisellä on luonnostaan tieto oikeasta ja väärästä. (Jokela ym. 2010, 195).

Säännönmukaisuus ja rutiinit auttavat lasta ymmärtämään asioita. Kun lapsille kerrotaan asioista rehellisesti, niin lapselle tulee turvallinen olo. Jos säännöt puuttuvat ja lapsia laiminlyödään, turvallista suhdetta elämään ei synny. (Sinkkonen. 2008, 103.)

Kouluikäisenä lapsi tuntee vahvasti, ja joskus siitä seuraa tappelua ja muita vaikeuksia. Tällöin on hyvä, jos aikuiset osaavat sanoittaa lapselle tunteet ja kertoa, miten toimia oikein. Näin lapsi oppii itse tunnistamaan tunteensa ja toimimaan oikein. Esimerkkinä Sinkkonen kertoo, että lapsi oppii ilmaisemaan sanallisesti, että "olen vihainen" eikä ensimmäinen ase olekaan lyöminen. (Sinkkonen, 2008, 104.)

Kirkkovaelluksen tapahtumat sisälsivät paljon erilaisia tunteita, oli iloa ja riemua hoosiannahuudoin että epätoivoa ja surua. Tunteiden tunnistaminen ja niiden hallitseminen on jopa tärkeämpää kuin tiedollinen oppiminen ja tiedon hankkiminen, jos ajatellaan lapsen kehittymistä. Sadut ja leikit ovat hyviä tapoja harjoitella tunteita, erityisesti pienten lasten kanssa. Myös aikuisen malli antaa lapselle esimerkin, miten käsitellä tunteita. Lapsi oppii parhaiten samaistumalla, katsomalla, miten aikuiset käsittelevät tunteitaan. (Isokorpi 2004, 127–129.)

Kouluikäisen ajattelu on konkreettista. Hän ymmärtää asioita parhaiten, kun asiat ovat nähtävissä ja niitä voi koskettaa. Vaelluksessa konkreettisuutta huomioitiin kuvilla ja kankailla sekä askartelulla ja rukousslappujen käyttämisellä.

Kouluikäisen tultaessa lapsen ajattelua luonnehtii konkreettisuus. Ajattelun ollessa konkreettista lapsi ymmärtää parhaiten ne asiat, jotka voi nähdä ja koskettaa. (Turku.fi)

Kouluikäinen leikkii vielä paljon ja leikin merkitystä ei voi korostaa, ja sen vuoksi valitsin myös vaellukseen leikin "kuka menee ensin kyykkyyn." (LIITE 1) Leikkiminen kehittää luovuutta ja auttaa asettumaan toisen asemaan ja keksimään ratkaisuja ongelmiin (Vinko 2017, 9).

4.2 Kouluikäisen hengellisyys

Hengellisyys on tärkeä asia niin lapsille kuin aikuisillekin. Koulun alkaessa lapset pitävät Jumalan olemassaoloa itsestänselvyytenä, vaikka eivät olisi saaneet paljonkaan opetusta Jumalasta (Kinnunen 2011, 31).

Hengellisyys on lapselle luontaista. Hengellisen elämän keskeinen paikka tytölle ja pojalle on koti ja kotiin kuuluvat tavat, rukoukset, laulut, keskustelu tai perinteet. Seurakuntien toiminta tukee kodin kasvatusta ja lapsen hengellisyyttä osana lapsen kokonaisvaltaista kasvua. (Kirkkohallitus, 2012:5, 35)

Saara Kinnunen jakaa lapsen uskon eri kehitystasoihin. Kinnunen toteaa, että lapset elävät koulun alkaessa itsekeskeisen uskon aikaa, jolloin Jumala ja Jeesus ovat olemassa ja auttavat, etenkin häntä. Kinnusen mukaan lapset ovat tässä kehitysvaiheessa hyvin tarkkoja, että sääntöjä noudatetaan ja heidän on vaikea ymmärtää, että Jumala rakastaa myös pahoja ihmisiä. Tässä ikäkaudessa lapset ovat myös taipuvaisia pitämään Jumalaa tuomarina. (Kinnunen 2011, 32.)

Suurin ongelma tämän päivän lapsilla on omantunnon äänettömyys. Lapsi ei tunne syyllisyyttä vääristä teoista, ja oikean ja väärän rajat ovat hämärtyneet. Tällöin lapsen vääränlaiseen käyttäytymiseen ei ole puututtu tarpeeksi, eikä hän osaa erottaa selkeästi oikeaa ja väärää. (Kinnunen 1996, 27.)

Kouluikäinen elää tärkeää hengellisen kasvun aikaa, jolloin usko alkaa tulla henkilökohtaisemmaksi. Vaarana on myös hengellisen kasvun pysähtyminen lapsen asteelle, jos hän ei saa

ikänsä nähden oikeanlaista kokemusta hengellisyydestä. Kouluikäinen kaipaa rinnalle kuljijaa myös hengellisissä asioissa, ei korokkeella seisovaa opettajaa. (Hakkarainen & Vappula 2015, 25.)

Keskilapsuudessa, kuten kouluikäisiä usein kutsutaan, hengellisyys pysyy tärkeänä asiana erityisesti niiden parissa, jotka ovat olleet seurakunnan toiminnassa mukana lapsuudessa. Kinnunen haastatteli nuoria, jotka olivat mukana seurakunnan toiminnassa. Haastattelusta selvisi, että lapsuuden hengellisyydellä on suuri merkitys sitoutumiseen seurakunnan sanomaan ja toimintaan aikuisena. Lapsuudessa koettu yhteisöllisyys samalla tavalla ajattelevien kanssa oli toinen tärkeä asia haastateltavien nuorten mielestä. (Kinnunen 2001, 73.)

On tärkeää antaa oikeanlaista opetusta Raamatun kertomusten todellisuudesta, etenkin 10–11-vuotiaille lapsille. Kouluissa annettava opetus tieteellisestä maailmankuvasta asettaa lapsen kysymysten äärelle. Raamattu ei silloin tunnukaan oikealta vaan lapselliselta kirjalta. On tärkeää muistuttaa lasta, että Raamattu ei ole tieteellinen kirja, eivätkä tiede ja usko ole ristiriidassa. (Kinnunen 1996, 28–29.)

Kristillinen usko antaa ihmiselle turvan elämän pelottavienkin ulottuvuuksien keskelle. (Kinnunen 1996, 31)

Uskon esillä pitäminen on tärkeää perusuottamuksen synnyssä, kuten Kinnunen edellisessä lainauksessa toteaa. Kun vertaa muiden uskontojen uskonopetusta, luterilaisuus voisi ottaa niistä oppia. Esimerkiksi juutalaisuudessa lapsi kasvatetaan rukoilemaan perheen kanssa sekä lukemaan yhdessä Raamattua. Juutalaisuudessa painotetaan erityisesti poikien uskonnollista kasvua, kun taas meidän luterilaisuutemme vetää puoleensa enemmän tyttöjä kuin poikia. (Kinnunen 2001, 75, 72.)

Keskilapsuudessa lapsi haluaa itse toimia eikä olla vain vastaanottajana. Kerhot, leirit ja muut tapahtumat antavat seurakunnille mahdollisuuden tarjota lapsille turvallista ja vastuullista toimintaa, johon lapset sitoutuvat. (Kinnunen 2001, 77.)

5 TOIMINNALLISUUS JA ELÄMYSPEDAGOGIIKKA

Toiminnallisia menetelmiä käytetään, kun halutaan havainnollistaa asioita ja herättää keskustelua. Toiminnallisuudella halutaan myös tietyissä tilanteissa auttaa ryhmäytymään ja tukemaan osallistujien aktiivista roolia. Toiminnallisuudessa on hyvä huomioida vapaaehtoisuus. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto.)

Kouluikäisten ikähaarukka on suuri ja myös tarkkaavaisuudessa on suuria eroja. Katsominen ja konkreettisuus on erityisesti esikouluikäiselle tärkeää. He huomaavat asioita konkreettisemmin ja niiden selitys on erityisen tärkeää. Kuudesluokkalainen ymmärtää jo paremmin abstrakteja käsitteitä. (Turku.fi.)

Kouluikään tultaessa lapsi hallitsee yleensä suurimman osan äidinkielen perussanastosta ja kieliopista. (Turku.fi.)

On hyvä selittää vaikeat sanat, joita kirkollisessa kielessä käytetään. Esimerkkinä voisin kertoa sanan "kavaltaa", joka oli yllättävän vaikea sana ymmärtää, myös isommilla koululaisilla. Kavaltaa -sanasta puhuttiin, kun Juudas kavalsi Jeesuksen eli Juudas osoitti suudelmalla, kuka miehistä oli Jeesus.

Kouluikäiset pitävät liikkumisesta, leikkimisestä ja toiminnallisuudesta. He ovat kasvaneet pelien ja animaatioiden aikana. He ovat tottuneet, että tapahtuu koko ajan jotakin ja he pitkästyvät, jos ei mitään tapahdu. Kouluikäiset etsivät uusia elämyksiä ja kokemuksia ja he usein turhautuvat, jos toiminta ei ole odotuksen mukaista. (Jokela ym.2010, 133.)

Elämysten kautta lapsi tutustuu itseensä ja tunnistavat omat vahvuudet ja heikkoudet. Elämyspedagogiikka mahdollistaa lapselle kykyä luottaa itseensä ja se kehittää heidän itsetuntoaan. Elämyspedagogiikkaan kuuluvat erilaiset pelit, seikkailut ja yhdessä tekeminen. (Jokela ym. 2010, 138.)

Jokaisessa ihmisessä on jotain hyvää ja elämyspedagogiikan tarkoituksena on kasvattaa ihmistä tulemaan paremmaksi ihmiseksi, mikä on mahdollista ryhmän ja yhteisön tuella. Elämyspedagogiikan tarkoitus ei siis ole tietojen ja taitojen kehittäminen (Räty 2011, 11).

Elämyspedagogiikka on suhteellisen nuori menetelmä, jonka ”isänä” pidetään Kurt Hahnia. Hahn oli huolissaan yhteiskunnan tilasta ja sen rappeutumisesta. Hän oli erityisesti huolissaan fyysisen liikkumisen, kädentaitojen, välinpitämättömyyden ja aloitekyvyttömyyden kasvusta ihmisten keskuudessa. Ihminen on kokonaisvaltainen ja se on hyvä huomioida kasvatuksessa. (Räty, 2011, 12.) Rädyn teoksessa mainitaankin Hahnin ajatus:

Toiminnallisilla menetelmillä on kuitenkin mahdollista kasvattaa ja kehittää niin tiedollisia, emotionaalista, sosiaalista, psyykkistä kuin fyysistäkin puolta itsessään. (Räty, 2011, 13)

Rädyn mukaan kasvatuksellinen toiminta pohjautuu avoimuuteen ja siihen, että osallistuja voi vaikuttaa toimintaan. Rädyn mukaan jokaisella osallistujalla on omat tavoitteet, ja he itse arvioivat toimintaa sekä saavat ohjaajalta palautetta. Kolmas tärkeä asia elämyspedagogiikassa on, että ohjaajat vastaavat toiminnan rajauksesta, kannustamisesta sekä turvallisuudesta huolehtimisesta. (Räty, 2011, 22–23.) Vaelluksellakin oli huomioitu turvallisuus, koska urkumarvelle johtivat mutkikkaat portaat. Siinä varsinkin pienimpiä piti erityisesti ohjeistaa, jotta laskeutuminen oli turvallista. (LIITE 1)

Elämyspedagogiikan tarkoitus on ohjata ihmistä kasvamaan henkisesti. Jokaisessa ihmisessä on asioita, joita voi kehittää parempaan suuntaan. Ohjauksen tarkoituksena oli tehdä vahvoista heikkoja ja heikoista vahvoja eli tarkoitus oli saada ihminen huomaamaan omat kehittymisen mahdollisuutensa. (Räty 2011, 23.)

Elämyspedagogiikan menetelmiä käytettäessä ohjaajan tulee kunnioittaa osallistujia. Ohjaajan on otettava huomioon ilmapiiri ja turvallisuus. Ohjaajan omat kokemukset antavat harjoituksille omakohtaisuutta ja uskottavuutta, jolloin ihmisen on helpompi samaistua asioihin ja ymmärtää myös itseään. Tämä myös lisää luottamuksen syntymistä ryhmässä. (Räty 2011, 28.)

Kouluikäinen pohtii elämän merkitystä ja seurakunnan rooli hiljentymisen hetkien järjestäjänä on erityisen arvokasta. Lapsi saa oppimiskokemuksen oman mielen tasapainoon ja hyvään oloon, esimerkiksi leirinuotiolla. (Jokela, ym., 2010, 140.)

Vaelluksen aikana sai huomata, kuinka lapset miettivät hengellisiä asioita. Oli todella hienoa, että lapset uskalsivat kysellä ja kertoa myös omia kokemuksiaan. Esimerkkinä voisi mainita kohdan, jossa Jeesus oli Getsemanen puutarhassa. Keskustelimme siinä enkelikokemuksista, ja muutamat oppilaat kertoivat todella koskettavia hetkiä, joissa heidän tuttavansa olivat saaneet enkelikokemuksen. (LIITE 1)

6 SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Seuraavaksi kerron kirkkovaelluksen toteutuksesta sekä kuvaan toimintarastien sisältöä. Lisäksi kerron palautteesta, jonka keräsin vaelluksen päätteeksi opettajilta.

6.1 Idean toteutus

Opinnäytetyöni aiheen halusin liittää omaan työhöni, koska opintoni ovat kulkeneet työn ohessa. Pääsiäisen sanoma on ollut vuosittain projektini, jota olen pyrkinyt tarjoamaan koululle. Pienen seurakunnan työresurssit ovat pienet ja olen tehnyt suunnittelutyön yksin. Toisinaan diakonissa on pystynyt olemaan mukana, mikä on ollut todella ilahduttavaa. Vuonna 2021 hiljainen viikko oli viikolla 13.

Vaelluksen paikkana oli Alavieskan kirkko, jonne tehtiin, kankaita ja koulutauluja käyttämällä, vaellusrasteja hiljaisen viikon tapahtumista. Rakentamiseen osallistuivat kaikki työntekijämme ja he saivat valita, minkä osan vaelluksesta rakentavat. Työpalaverissa (18.3.) sovimme työjaon ja kerroin omat toiveeni rastien sisällöstä ja konkreettisuudesta. Vaelluksen rastirata rakennettiin 25.3. ja purettiin 1.4.

Olin etukäteen pyytänyt päiväkodin lapsia tekemään virpomisvitsoja kirkkoon koristeeksi kuvaamaan palmusunnuntaita. (LIITE 1) Päiväkodin väki oli innolla mukana ja otin oksat vastaan kirkon portailla, niin että lapset saivat virpoa. Heille tämä oli ainut virpomishetki, koska koronarajoitukset estivät heitä vierailemasta vanhainkodilla, jossa he ovat aikaisemmin käyneet. Päiväkodin lapset saivat virpomisesta suklaamunat palkaksi.

Olin yhteydessä kouluihin viikolla 11 ja lähetin heille lukujärjestyksen pohjan, johon he saivat merkitä luokalleen sopivan ajan tulla kirkkoon. Etukäteen kerroin opettajille, että olin suunnitellut vaelluksen niin, ettei siinä ole uskonnon harjoittamisen hetkiä, vaan kaikki pohjautui

vapaaehtoisuuteen. Vaelluksen olin ajatellut Kirkkohallituksen Kumppanuuden koreista *Yleissivistävään koriin*, josta kerroin sivulla seitsemän enemmän. Tällöin mahdollisimman moni oppilaista pystyi osallistumaan vaellukseen, eikä opettajien tarvinnut suunnitella oheistoimintaa niille oppilaille, jotka eivät voineet osallistua hartaudellisiin hetkiin.

Vaelluksen kestoksi olin ajatellut puoli tuntia, koska se aika sopi hyvin koulun aikatauluun niin, että siirtyminen kirkkoon onnistui välituntien aikana. Päiväkodeille olin myös varannut oman ajan, jolloin lapset kävivät kiertämässä vaelluksen. Heidän kanssaan kesto oli myös sopiva.

6.2 Toimintarastit

Toimintarastit oli rakennettu kirkkoon ja niissä oli käytetty vanhoja koulun opetustauluja kuvaamaan tapahtumaan. Kirkossa oli käytetty kristillisiä värejä kankailla, jotka kuvasivat tapahtuman tunnelmaa.

Kirkkovaellus alkoi palmusunnuntaista, joka oli rakennettu kirkon eteiseen. Eteisessä kuuntelimme Hoosianna-laulunja toivotin tervetulleiksi. Kerroin palmusunnuntainmerkityksestä eli kun Jeesus ratsasti aasilla Jerusalemiin. Rastilla opetin lapsia taputtamaan Hoosianna-sanan tahtiin eli *Taputus polveen – polveen -ja kädet yhteen eli hoo-si-anna*. Taputusidean löysin Lasten ja nuorten keskuksen sivulta ja keksin taputukseen ”We Will Rock you” -rytmin, joka oli monelle lapselle tuttu mm. jääkiekko-otteluista. (LIITE 1)

Olin ottanut vaellukselle led-kynttilän, jota oli tarkoitus kuljettaa mukana. Ajatuksena oli, että kynttilän kantaja vaihtuisi jokaisen rastin jälkeen. Toinen rasti oli ylhäällä urkuparvella, jossa kuvattiin hetkeä, jolloin Jeesus pesee opetuslasten jalat. Rasti alkoi kilpailulla ”kuka menee ensimmäisenä kyykkyyyn.”

”On hirveän kiva olla ensimmäinen. Hänelle hurrataan, tavataan torilla ja näin. Mutta Jeesus laittoi arvojärjestyksen aivan toisenlaiseksi. Jeesus sanoi; Se, joka haluaa olla suurin pitää olla toisten palvelija.”
(LIITE 1)

Kolmas rasti oli myös ylhäällä urkuparvella, jonne oli asetettu kuva Jeesus viimeisellä aterialla. Tällä rastilla oppilaat saivat leivänpalan, joka symboloi yhteistä ateriaa. Kysyin lapsilta, mitä ehtoollinen tarkoittaa, selventääkseni, että lapset ymmärtävät, mistä on kyse.

Neljäs rasti oli alhaalla, jonne kuljettiin portaita pitkin. Sinne oli rakennettu Getsemanen puutarha, jossa Jeesus rukoili. Tässä rastilla oli käytössä eriväriset rukouslaput, ja värien avulla

lapset saivat valita rukousaiheensa. Aiheina oli vat ystävät, perhe, suru, kiitos. Hetkessä myös painotettiin, että rukouslapun laittaminen lasimaljaan oli täysin vapaaehtoista. (LIITE 1)

Kirkon käytävällä oli kuvat kahdesta opetuslapsesta; Juudaksesta, joka kavalsi Jeesuksen ja Pietarista, joka itki kiellettyään Jeesuksen. Kohdassa oli myös ”hopearahoja”, jotka Juudas oli saanut palkaksi kavaltamisesta. Pietarin rastilla oppilaat osallistuivat tekstin lukemiseen; *”Ennen kuin kukko laulaa sinä minut kolmesti kiellät.”* (LIITE1)

Matka jatkui ja tultiin paikalle, jossa Jeesusta kuulustellaan. Tässä oli grillitikkuja ja sinitarraa, joista jokainen sai tehdä oman ristin. Tämän idean löysin internetistä Elinan blogista (Elinan blogi 2009). Vaihtoehtona oli ottaa valkoinen höyhen, joka kuvasi Jeesusta rohkaisutta enkeliä Getsemanessa.

Ristit (ja höyhenet) otettiin alttarille mukaan, missä ne sai asettaa hiekka-astioihin (koriin). Samalla laitoin musiikin kuulumaan (Cd, Selloduo Anna- Maaria ja Olli Varonen; Suojeluksessa). Hetki oli harras. Kuuntelimme myös puhelimeen äänitetyn vuoropuhelun, jonka isokset olivat tehneet. Vuoropuhelu oli Raamatun kohdasta, jossa kaksi ryöväriä keskustelee Jeesuksen vierellä. (Luuk. 23: 39–43) Ristiinnaulitseminen tuntui oppilaista raa’alta rangaistukselta, ja keskustelimme aiheesta. (LIITE 1)

Matka jatkui tyhjälle haudalle sekä kastepuun luo, jossa luettiin kaste- ja lähetyskäsky. Käskyn jälkeen siirryimme kirkon takaosaan, jossa oli lähetyskynttelikkö ja ihmisten kuvia eri maista. Tässä kerroin, että kirkko on vienyt Jeesuksen sanomaa eteenpäin maailmanlaajuisesti. Rastilla kuului Hallelujah-laulu (Händel: Hallelujah (Messiah) ja pyysin opettajaa sytyttämään kynttilän luokan puolesta. Hetken päätyttyä koko luokka sai pääsiäismunat ja opettaja täytti myös palautelomakkeen koko luokan puolesta. (LIITE 1)

6.3 Palaute opettajilta

Aluksi mietin palautelomakkeen lähettämistä opettajilta vaelluksen jälkeen, mutta muistaen koulun hektisyyden luovuin siitä ja päätin kerätä palautteen heti vaelluksen päätyttyä. Tällä halusin varmistaa, että saan jokaiselta ryhmältä palautteen. Palautteen pyrin tekemään mahdollisimman yksinkertaiseksi, jotta opettajat ehtivät sen antamaan. Keskityin kolmeen asiaan: keston, toiminnallisuuteen ja tunnelmaan. Lisäksi sai kertoa vapaasti palautetta vaelluksesta. Palautteen antoivat jokaisen ryhmän opettaja eli yhteensä 17 palautelomaketta.

Vaelluksen kesto oli jokaisessa palautteessa arvioitu sopivaksi. Vaelluksen toiminnalliset hetket saivat kiitosta, etenkin liikkuminen, tehtävät ja joissa koululaiset saivat osallistua. Kiitosta sai myös kynttilän mukana olo vaelluksella niin, että sitä sai kantaa mahdollisimman moni oppilas. Palautteessa mainittiin monipuolisuus ja vaihtelevat toiminnot, jotka pitivät mielenkiintoa yllä.

Palautteessa positiivisena asiana pidettiin myös vaelluksen tunnelmaa. Opettajat olivat kokeneet hetken olleen rauhallinen, hyvä ja lämmin. Musiikki oli ollut sopivaa, ei liian ahdistavaa tai pelottavaa. Myös visuaalisuus, erityisesti kuvat tukivat vaelluksen kerrontaa.

Ihanan toiminnallinen. Ohjaaja osasi zoomata kierroksen ryhmän ikätaso huomioiden. Tunnelmasta; ihana lempeä rauhallinen, viisas. Muuta; juuri lapsen tasoisesti kouluarvosana ehdottomasti 10+ (Opettajan palaute).

Muita mainittuja asioita palautteessa olivat; mukavan erilainen, kerronnassa oli huomioitu kohderyhmät, kaikki jaksoivat hyvin kuunnella ja keskittyä. Myös värillisten kankaiden käyttöä pidettiin hyvänä asiana.

Kritiikkiä vaellushetki sai siitä, ettei ollut huomioitu erikoisruokavalioita leivän ja suklaamunien jakamisessa.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni aihetta miettiessäni ajattelin, että työni pitäisi hyödyttää työtäni seurakunnan nuorisotyössä. Olin pohtinut mahdollisia seurakunnan kouluvierailuja joka luokalle, ja kysyinkin koululta, minkälaisesta toiminnasta he olisivat kiinnostuneet. Valitettavasti tähän ei moni opettajista vastannut, joten katsoin parhaakseni valita selkeämpi aihe, joka on jo koululle tutuksi tullut toimintamuoto.

Hiljaisen viikon vaelluksella on pitkät perinteet ja ajatukseni kehittää sitä toiminnalliseksi koululaisille antoi hyvän pohjan opinnäytetyölleni. Aloitin suunnitella vaellusta Raamatun tekstien valossa ja mietin, miten saisin siitä mahdollisimman toiminnallisen. Etuna minulla oli, että olin jo toteuttanut vaelluksia aikaisemminkin. Otin mallia niistä ja sain myös isokset mukaan vaelluksen tekemiseen.

Pienessä seurakunnassa ei ole paljon työresursseja käytössä ja suunnittelinkin vaelluksen niin, että pystyn sen yksin toteuttamaan. Puhelin oli erityisen hyvä apu, koska sinne äänitin vuoropuhelun ja kanttorimme latasi musiikin WhatsApp-viestinä. Internetistä löysin toiminnallisia elementtejä, joita muokkasin tilanteeseen sopivaksi. Tehtävässäni ajattelin, että toiminnallisuutta ei saa olla liikaa, ettei se vie ajatusta pois käsiteltävästä aiheesta. Mielestäni onnistuin siinä ja pyhyden kokemus säilyi vaelluksen ajan.

Esittelin toteutussuunnitelman keväällä pääsiäisen jälkeen, eli olin jo tehnyt käytännössä vaelluksen ja toteuttanut sen. Toteutussuunnitelmaan ajattelin aluksi laajempaa teoriaosuutta, mutta kirjallisuuden saatavuudessa oli ongelmia ja toisaalta kesän leirit ja muut työt vaikuttivat työn teoriaosuuden laadintaan.

Opinnäytetyöni ei edistynyt kevään aikana juurikaan ja syksyllä vasta ehdin paneutua ja etsiä lähdeteoksia, niin kirjastoista kuin internetistä. Teoriaosuutta kirjoittaessani keskityin paljolti

kouluikäisen hengellisen elämän vaiheeseen. Kokemukseni on, että koululaisissa on suuri osa niitä, joille Raamatun kertomukset olivat vieraita. Suunnittelin siis kertomuksen mahdollisimman selkeäksi, että kaikki ymmärtävät, mitä asiat tarkoittavat. Koululaiset pohtivat vaelluksen aikana mm. ehtoollis-sanana merkitystä ja kavaltaminen-sanana tarkoitusta sekä ristiinnaulitsemista. Yhdessä keskusteleminen vähensi väärinkäsityksiä ja sitä, ettei tilanteesta tulisi ahdistava tai pelottava, mistä sain positiivista palautetta.

Vaelluksen toteuttaminen oli todella mukavaa. Oli hienoa huomata, kuinka koululaiset jaksivat keskittyä kuuntelemaan kertomusta ja uskalsivat kysyä kysymyksiä. Pienet tehtävät ja musiikki ja vuorosanojen kuunteleminen olivat lapsille pysäyttäviä ja hiljentäviä kokemuksia. Toteutin vaelluksen yksin eli kuljin ryhmän mukana ja kerroin tapahtumista. Lukujärjestys oli suhteellisen tiukka ja olin väsynyt päivän päätteeksi. Mielestäni onnistuin tuomaan lapsille elämyksellisen hetken Jeesuksen viimeisistä päivistä ja kristillisen kirkon laajenemisesta. Olin myös iloinen palautteesta, joka oli todella positiivista.

Seurakunnan nuorisotyössä arvostan selkeitä ja yksinkertaisia menetelmiä sekä sellaisia, joissa ei tarvitse monimutkaisia rakenteita. Vaellukseni tarkoitus on antaa suhteellisen valmis paketti, jota muuttamalla saa oman näköisen vaelluksen toteutettua. Materiaalit löytyvät jokaisen seurakunnan kaapeista, kankaat ovat hyviä luomaan tunnelmaa ja askartelumateriaali oli todella halpaa. Hiljaisen viikon tekstit antavat mahdollisuuden muuntaa vaelluksen painopistettä, mutta toivon näkökulma on hyvä olla korostetusti esillä. Lapset ja nuoret helposti jumittuvat raakoihin asioihin.

Vaellukseen liitin Raamatun lauseita, jotka luettiin ääneen. Valitsin lauseet niin, että ne opettivat lyhyesti tärkeimmän asian. Käytin esimerkiksi kultaista sääntöä kohdassa, jossa Jeesus pesi opetuslasten jalkoja. Kultainen sääntö kiteyttää Jeesuksen toiminnan tarkoituksen, miten meidän tulee kohdella toisia ihmisiä. Opetuslapsi Pietarin kuvan edessä kerrottiin, kuinka Pie-

tari itki, kun hän oli kieltänyt Jeesuksen. Tällä haluttiin kertoa, että katuva saa anteeksi. Getsemanen puutarhassa Jeesuksen rukoillessa enkeli tuli ja vahvisti häntä. Tämän tarkoituksena oli muistuttaa, että Jumala kuulee rukouksemme.

Olen kiitollinen seurakuntamme työntekijöille, jotka osallistuivat rakentamiseen. Kiitän myös erityisesti Sari Virkkalaa, joka on ollut suurena apuna ja "tsempparina" opinnäytetyötä tehdessäni.

LÄHTEET

- Elinan blogi, 2009. Saatavilla: <http://koivistonperheen.blogspot.com/2009/01/messussa-on-mukavaa.html> Viitattu 15.3.2021.
- Hakkarainen Kaarina & Pihkala Panu. 2012. Seurakunta ja koulu yhteistyön käsikirja. Lk-kirjat/Lasten keskus: Helsinki.
- Hakkarainen & Vappula. 2015. Mikä ikä 10–14-vuotiaat seurakuntalaisina. Helsinki: Lastenkeskus ja Kirjapaja Oy.
- Isokorpi, T. 2004. Tunneoppia – parempaan vuorovaikutukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Jokela, E. Pruuki, H. toim. 2010. Jo iso, vielä pieni, kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus.
- Kinnunen, S. 2011. Lapsen usko -miten tukea lapsen hengellistä kasvua? Helsinki: Kariston Kirjapaino.
- Kinnunen, S. 1996. Luottamustehtävä. Jyväskylä: Gummerus.
- Kinnunen, S. 2001 Keskilapsuuden tärkeät vuodet: 3.painos. Juva: WS Bookwell.
- Kumppanuuden korit. Saatavilla: <https://koulujakirkko.evl.fi/kumppanuuden-korit/#4> Viitattu: 3.9.2021.
- Lasten ja Nuorten Keskus; Hoosianna -laulun taputus idea. Saatavilla: <https://www.lastenjanuortenkeskus.fi/materiaali/virsi-1-hoosianna/> Viitattu 15.3.2021.
- Mannerheimin Lastensuojelu Liitto, 2020. Menetelmien valitseminen. Saatavilla: <https://www.mll.fi/kouluttajan-opas/menelmien-valitseminen/> Viitattu: 7.9.2021
- Nurmi, P. toim. 2013. Lapsen ja nuoren viha. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Opetushallitus Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/miina-ja-ville-opettajan-oppaita/elamankatsomustieto-oppiaineena/opetusta-> Viitattu: 10.9.2021
- Perustuslaki uskonnonvapaudesta 11.6.1999/731. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731> Viitattu: 24.9.2021

Pyhä Raamattu 1992. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Painos 2. Suomen Pipliaseura

Räty, K. 2011. Elämyspedagoginen ohjaaminen. Ajatuksia kokemuksellisesta oppimisesta. Tampere: Kopijyvä Oy

Sinkkonen, J. 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY

Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisu 2012:5. Tytöt ja pojat seurakuntalaisina.

Turku.fi. Lapsen psyykinen kehitys ikävuosina 7–11. Saatavilla [https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/lapsen psyykinen kehitys ikavuosina 7-11.pdf](https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/lapsen_psyykinen_kehitys_ikavuosina_7-11.pdf) Viitattu: 7.9.2021

Vinko, T. 2017. Elämänleikki. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja

"Silloin taivaasta ilmestyi enkeli joka vahvisti häntä."

"Kaikki minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää niin heille."

HILJAISUUDESTA PÄÄSIÄISEN ILOON

Kirkkovaellus koululaisille Alavieskan seurakunnassa

"Etkö sinä ole Messias; Pelasta nyt itsesi!"

"Ennen kuin kukko laulaa, sinä kolmasti kiellät minut."

Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maanpäällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapseni; kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käsenyt teidän noudattaa ja katso minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti.

1.Pysäkki eteisessä: Jeesus ratsastaa aasilla. Jeesus keppinukke ja aasi sekä pajunoksat. Hoosianna = Herra auta

Tervetuloa kulkemaan Jeesuksen viimeisiä päiviä. Kynttilä(ledi) kädessäni kuvaa Jeesusta Kristusta. Kuka haluaisi kantaa sitä seuraavalle pisteelle? Jeesus ratsasti Jerusalemiin kuin kuningaat ihmiset iloitsivat ja huusivat Hoosianna. Kuunnellaan Hoosianna virsi (Tapiolan kuoro -Hoosianna www.youtube.com löytyy <https://youtu.be/SWEIFFznmbU>)

Jalkapallo-otteluissa yleisö taputtaa tahdissa. Kokeillaan nyt yhdessä taputtaa "We will rock you"-tahdissa tämä sana Hoosianna. Eli taputus polveen, toiseen polveen, ja kädet yhteen taputus ja sanotaan tahdissa hoo-si-anna.

KUVA 1 Palmusunnuntai

KUVA 2 Jeesus pesee opetuslasten jalat

2. Urkuparvi: Jeesus pesee opetuslasten jalat.

Kuka ehtii ensinnä mennä kyykkyyn? Voittajalle hurrataan ja taputetaan. Hienoa kaikki haluaisimme olla "ekoja". Ensimmäisenä on mukava olla, suosittu, liput liehuvat, ihmiset seuraavat. Kilpailuissa kultamitali on arvokkain. Jeesus laittaa järjestyksen pääläelleen, joka haluaa olla suurin, on toisten palvelija"

Tässä kuvassa Jeesus pesee opetuslasten jalkoja. Jalkojen pesu oli orjien hommaa ja opetuslapset olivat hämmentyneitä, kun Jeesus näin teki. Pietarikin esteli; "et saa pestä minun jalkojani".

Jeesus antoi meille esimerkin, meidän pitää aina asettua toisen asemaan.

Lausutaan nyt yhteen ääneen tämä kultainen sääntö, joka on paras muistutus tästä Jeesuksen esimerkistä.

"Mitä tahdotte ihmisten teille tekevän, tehkää niin heille." Kynttilän kantaja vaihtuu

3. Ehtoollinen; Jeesuksen muistoateria kuva, leivänpalat jaetaan; pöytä + liina, kori leivänpaloille, viinikarahvi.

"Ystävien kanssa ruokaileminen on tärkeä asia. Jeesus halusi viimeisenä iltana syödä opetuslasten kanssa pääsiäisaterian. Pääsiäisateriaa vietettiin juutalaisuudessa Egyptin orjuudesta pääsemisen muistoksi. Jeesuksen viimeistä ateriaa kutsutaan ehtoolliseksi (kysyn mitä tarkoittaa ehtoollinen?) Ehtoollista vietetään täällä kirkossa, jossa jaetaan leipä ja viini Jeesuksen muistoksi. Opettaja jakaa teille kaikille leivänpalan. (Opettajalle kertakäyttöhanska, käsidesi) Kynttilän kantaja vaihtuu.

4. Alakerta; Getsemane Jeesus rukoilee, teksti; "Silloin taivaasta ilmestyi enkeli, joka vahvisti häntä. " Getsemane oli puutarha, jonne Jeesus meni rukoilemaan. Jeesus oli Jumalan Poika ja hän tiesi, mitä seuraavaksi tapahtuu. Miltä Jeesus teistä näyttää tässä, kun hän rukoilee? Niin, minusta hän näyttää epätoivoiselta, pelokkaalta ja sitä hän rukoilikin. Ja tiedättekö, kun Jeesus kovasti rukoili Taivaan Isä lähetti hänen luoksensa enkelin vahvistamaan häntä. Voitte nyt rukoilla näiden lappujen avulla asioita, jotka ovat vaikeita tai haluat niiden puolesta rukoilla. Kynttilän kantaja vaihtuu.

KUVA 3 Getsemanen puutarha

KUVA 4 Pietari kieltää Jeesuksen

5. Penkkien päällä kangasta; Kuvat Jeesuksen opetuslapsista; ensin Juudas, kavaltaja ja Pietari kieltää Jeesuksen, " Ennen kuin kukko tänään laulaa, sinä kolmesti kiellät minut. "

Matkalla; penkkien päällä tapaamme kaksi Jeesuksen opetuslasta

Juudaksen, joka suudelmalla kavalsi Jeesuksen ja hopearahoja, joita hän sai palkaksi. Tiedätekö, mitä tarkoittaa kavaltaminen?

Pietarin, joka peloissaan hylkäsi Jeesuksen, kielsi ja jätti parhaimman ystävän yksin, kun hän olisi ystävää tarvinnut. Tämä kukko muistuttaa kuinka Jeesus tiesi etukäteen Pietarin heikkouden.

7. Kuvat Jeesuksen tuomitsijoista.

Jeesus oli kuulusteltavana ylipappien, Herodeksen ja Pilatuksen luona. Pilatus kysyi kansalta; "Mitä teemme Jeesukselle?" Kansa huusi; "Ristiinnaulitse.!"

Tee nyt Risti askartelua; grillitikuista ja sinitarrasta (idea hakusanalla google toiminnallinen synnintunnustus; koivistonperheen.blogspot.com), jokainen tekee ristin ja tuo mukanaan Jeesuksen ristin luo.

8. Alttari, ristiinnaulitun luona.

Kuunnellaan kahden ryövärin vuoropuhelua. Isoiset ovat valmistaneet sen etukäteen. "Etkö sinä ole Messias? Pelasta nyt itsesi ja meidät? Etkö edes sinä pelkää Jumalaa, vaikka kärsit samaa rangaistusta? Mehän olemme ansainneet tuomiomme, meitä rangaistaan tekojemme mukaan, mutta tämä mies ei ole tehnyt mitään paha. Jeesus muista minua, kun tulet valtakuntaasi." Oppilaat laittavat ristit hiekkalaatikkoon ja samalla soi musiikkia Cd; Selloduo; Suojeluksessa. Jatketaan matkaa kohti Jeesuksen hautaa. Kynttilän kantaja vaihtuu.

KUVA 5 Jeesus tuomiolla

KUVA 6 Ristiinnaulittu Jeesus

8. Luiska: Jeesuksen tyhjä hauta, käärinliinat, kukkia, taulu. Jeesus ei ole haudassa vaan ylösnoussut. Hauta on tyhjä; Jeesus oli noussut kuolleista.

KUVA 7 Tyhjä hauta

KUVA 8 Kastepuu ja lähetyskäsky

9. Kastepuu Lähetyskäsky, lausutaan yhteen ääneen.

Ennen kuin Jeesus nousi taivaaseen, hän antoi opetuslapsille ja meille kaikille käskyn. Kuka-
han arvaa mikä se oli? Se oli lähetyskäsky, sanotaan se nyt yhdessä;

”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä; Menkää siis ja tehkää kaikki kansat
minun opetuslapsiksi; kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa
heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käsenyt teidän noudattaa. Ja katso minä olen
teidän kansanne kaikki päivät maailman loppuun asti.”

Laitan Hallelujah (Händel) musiikin soimaan ja sen tahdissa kuljemme kohti lähetyskynttelik-
köä.

9. Lähetyskynttelikkö; Jeesuksen sanoma on kiirinyt koko maailmaan ja työ jatkuu.

Kaikki ei loppunutkaan siihen, vaan tämä sanoma on kiirinyt kaikkialle maan ääriin. Näette eri maiden ihmisiä, Jeesus on koko maailman Vapahtaja.

Kynttilä, joka on kulkenut ryhmän mukana, jää lähetyskynttelikön luo.

Luokan opettaja sytyttää kynttilän luokkansa puolesta. ”Pidetään hyvästä kiinni, muistetaan Jeesuksen opetukset lähimmäisen rakkaudesta.” Annan opettajalle suklaamunat, jotka oppilaat saavat syödä koululla. Opettaja vastaa palautelappuun.

KUVA 9 Lähetuskynttelikkö

